

Lakialoite LA 6/2026 vp

Tiina Elo vihr ym.

Lakialoite laeiksi perusopetuslain 31 §:n ja varhaiskasvatuslain 11 §:n muuttamisesta

Eduskunnalle

ALOITTEEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ

Aloitteen tarkoituksena on muuttaa perusopetuslain (628/1998) 31 §:n 2 momenttia ja varhaiskasvatuslain (540/2018) 11 §:n 1 momenttia siten, että kyseisissä laeissa edellytetään perusopetuksessa ja varhaiskasvatuksessa tarjottavan ruoan täyttävän kansalliset ravitsemussuositukset.

Kansallisten ravitsemussuositusten keskeisin tavoite on edistää kansanterveyttä. Suositukset perustuvat laadukkaaseen tieteelliseen tutkimukseen ja johdonmukaiseen tutkimusnäyttöön. Vuonna 2024 julkaistujen uusien kansallisten ravitsemussuositusten (Kestävää terveyttä ruoasta — kansalliset ravitsemussuositukset 2024) tavoitteena on edistää väestön terveyttä, vastata ravitsemus- ja terveysongelmiin sekä vähentää ruoankäytöstä ja -tuotannosta aiheutuvia haitallisia ympäristövaikutuksia.

Suosituksia hyödynnetään laajasti ateriapalveluiden suunnittelussa, ja niiden laaja käyttöönotto, omaksuminen ja soveltaminen käytäntöön ovat edellytys niiden vaikuttavuudelle. Nykyisissä perusopetus- ja varhaiskasvatuslaeissa ei kuitenkaan säädetä, että perusopetuksessa ja varhaiskasvatuksessa tarjottavan ruoan tulisi täyttää kansalliset ravitsemussuositukset. Perusopetuslain 31 §:n 2 momentissa säädetään, että opetukseen osallistuvalla on annettava jokaisena työpäivänä tarkoituksenmukaisesti järjestetty ja ohjattu, täysipainoinen maksuton ateria. Varhaiskasvatuslain 11 § 1 momentti taas edellyttää, että varhaiskasvatuksessa olevalle lapselle on järjestettävä lapsen ravitsemustarpeet täyttävä terveellinen ja tarpeellinen ravinto, jollei muun kuin päiväkodissa tai perhepäivähoidossa annetun varhaiskasvatuksen luonteesta muuta johdu.

PERUSTELUT

Kansallisten ravitsemussuositusten tärkein tavoite on edistää väestön terveyttä ravitsemuksen avulla. Ravitsemussuositukset perustuvat laadukkaaseen tieteelliseen tutkimukseen ja johdonmukaiseen tutkimusnäyttöön. Valtion ravitsemusneuvottelukunta (VRN) julkaisee suomalaiset ravitsemus- ja ruokasuositukset yhdessä kulloisessakin suosituksessa mukana olevan asiantuntijaryhmän kanssa. Suomalaiset ravitsemussuositukset pohjautuvat pohjoismaisiin

Lakialoite LA 6/2026 vp

ravitsemussuosituksiin, mutta lisäksi niissä huomioidaan suomalainen ruokakulttuuri ja suomalaisten ravitsemuksen ja terveyden haasteet sekä Suomen ympäristön erityispiirteet.

Kansalliset ravitsemussuositukset koskevat kaikkia ikäryhmiä: imeväiset, lapset, nuoret, aikuiset, iäkkäät, raskaana olevat ja imettävät. Eri väestöryhmille ja heitä ohjaaville ammattilaisille, mukaan lukien terveydenhuollon, ruokapalveluiden ja sote- ja kasvatusalojen ammattilaiset, on lisäksi annettu kohdennetut suositukset, joissa huomioidaan kyseisen ryhmän ravitsemukselliset erityistarpeet. Suosituksia hyödynnetään ateriapalveluiden suunnittelussa, kun laaditaan ruokalistoja ja koostetaan aterioita esimerkiksi varhaiskasvatukseen, kouluihin, henkilöstöruokailuun, sairaaloihin, palvelutaloihin, kotiateriapalveluun ja Puolustusvoimiin. Ravitsemussuositusten laaja käyttöönotto, omaksuminen ja soveltaminen käytäntöön ovat edellytys niiden vaikuttavuudelle.

Vuonna 2024 julkaistujen uusien kansallisten ravitsemussuositusten (Kestävää terveyttä ruoasta — kansalliset ravitsemussuositukset 2024) tavoitteena on edistää väestön terveyttä, vastata ravitsemus- ja terveysongelmiin sekä vähentää ruoankäytöstä ja -tuotannosta aiheutuvia haitallisia ympäristövaikutuksia. Ravitsemussuositukset on tarkoitettu hyödynnettäväksi terveydenhuollossa, ruokapalveluiden ateriasuunnittelussa, elintarvikkeiden tuotekehityksessä, viestinnässä sekä ravitsemusopetuksessa ja -kasvatuksessa. Suositukset pohjaavat kesällä 2023 julkaistuihin pohjoismaisiin ravitsemussuosituksiin, joita laadittaessa käytiin läpi uusin tutkimusnäyttö ravinnon ja terveyden välisestä yhteydestä sekä ruoantuotannon ja -kulutuksen ympäristövaikutuksista. Suosituksissa on huomioitu myös ajankohtaiset tiedot suomalaisten aikuisten ja lasten ruoankäytöstä ja ravintoaineiden saannista. Suositelluissa ruokavalioissa yhdistyvät monipuolisuus, tasapainoisuus, nautittavuus ja kohtuus.

Suosituksissa tunnistetaan, että suomalaisten ruokatottumukset ovat parantuneet viime vuosikymmeninä, mutta haasteina ovat edelleen liian suuri suolan ja tyydyttyneen rasvan sekä pieni kuidun saanti. Kasvipainotteisempi ruokavalio, eli täysjyväviljan, kasvisten, marjojen, hedelmien ja palkokasvien osuuden lisääminen ruokavaliossa, edistäisi ihmisten ja ympäristön hyvinvointia. Lisäksi ruokavaliossa tulisi suosia tyydyttymättömän rasvan lähteitä, kuten kasviöljyjä, kalaa ja pähkinöitä, sekä rajoittaa suolan käyttöä.

Uusissa kotimaisissa ravitsemussuosituksissa huomioidaan ensimmäistä kertaa terveyden ohella laajasti myös ympäristön hyvinvointi: ne ohjaavat kohti kasvipainotteisempia ruokavalioita ennen kaikkea terveys- mutta myös ympäristösyistä. Siksi ne ovat erinomainen väline planetaarisen terveyden edistämiseen — ihmisten ja luonnon toisiaan tukevan hyvinvoinnin ja terveyden vahvistamiseen.

Ruoantuotanto aiheuttaa maailmanlaajuisesti noin neljänneksen kasvihuonekaasupäästöistä, ja erityisen kuormittavaa ympäristölle on eläinperäisen ruoan tuotanto. 2020-luvun alussa suomalaisen kuluttajan ilmastovaikutuksista noin viidennes syntyi ruoan kulutuksesta. Suurin osa keskimääräisen ruokavalion päästöistä aiheutui eläinperäisistä tuotteista (65 %), erityisesti naudanlihasta ja maitovalmisteista. Maatalouden päästöistä taas 87 prosenttia aiheutuu kotieläintuotannosta ja vain 13 prosenttia kasviperäisestä tuotannosta.

Lakialoite LA 6/2026 vp

Ruoan ympäristö- ja ilmastovaikutusten merkittävä vähentäminen edellyttää muutoksia sekä ruokavalioissa että maatalous- ja elintarviketuotannossa. Ruokavalinnat ovat keskeinen osa tätä kokonaisuutta: negatiivisia ympäristö- ja ilmastovaikutuksia voidaan pienentää siirtymällä kasvipainotteisempaan ruokavalioon. Kansallisten ravitsemussuositusten mukaisilla ruokavalinnoilla voidaankin vähentää ruokavalion ilmastovaikutuksia yli kolmanneksella.

Kasvipohjaisen ruoan lisääminen kansallisten ravitsemussuositusten mukaisesti perusopetuksessa ja varhaiskasvatuksessa tuottaa hyvin todennäköisesti myös säästöjä. Greenpeacen julkaisema Kasvisruoka kannattaa -selvitys vuodelta 2025 osoitti, kuinka lihatuotteiden puolittaminen ja niiden korvaaminen kasvipööräisillä vaihtoehdoilla kunnan rahoittamassa ruokailussa uusia kansallisia ravitsemussuosituksia mukaillen toisi kunnille merkittävät säästöt.

Edellä olevan perusteella ehdotamme,

että eduskunta hyväksyy seuraavat lakiehdotukset:

1.

Laki

perusopetuslain 31 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan perusopetuslain (628/1998) 31 §:n 2 momentti seuraavasti:

31 §

Opetuksen maksuttomuus

Opetukseen osallistuvalla on annettava jokaisena työpäivänä tarkoituksenmukaisesti järjestetty ja ohjattu, kansalliset ravitsemussuositukset täyttävä täysipainoinen maksuton ateria.

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä syyskuuta 2026.

Lakialoite LA 6/2026 vp

2.

Laki

varhaiskasvatuslain 11 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan varhaiskasvatuslain (540/2018) 11 §:n 1 momentti seuraavasti:

11 §

Ravinto ja ruokailu

Varhaiskasvatuksessa olevalle lapselle on järjestettävä lapsen ravitsemustarpeet sekä kansalliset ravitsemussuositukset täyttävä terveellinen ja tarpeellinen ravinto, jollei muun kuin päiväkodissa tai perhepäivähoidossa annetun varhaiskasvatuksen luonteesta muuta johdu. Ruokailu järjestetään ohjatusti kaikille läsnä oleville lapsille.

_____

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä syyskuuta 2026.

_____

Helsingissä 8.3.2026

Tiina Elo vihr
Oras Tynkkynen vihr
Mai Kivelä vas
Krista Mikkonen vihr
Helena Marttila sd